

Motion

1981/82:2187

Inger Lindquist och Gunnar Björck i Värmdö

**Vidgade möjligheter att avgöra brottmål i den tilltalades utevaro
(prop. 1981/82:105)**

I propositionen föreslås att tingsrätt skall få vidgade möjligheter att avgöra brottmål när den tilltalade har uteblivit från domstolsförhandling. Hittills har domstol kunnat avgöra mål i den tilltalades utevaro om det – som lagen uttrycker det – ej förekommer anledning att ådöma annan brottspåföljd än böter och saken inte kunnat nöjaktigt utredas.

Den ändring som nu föreslås i 46 kap. 15 § rättegångsbalken innebär att brottmål i fortsättningen skall kunna avgöras i den tilltalades utevaro också då det finns anledning att döma till fängelse i högst tre månader, villkorlig dom eller skyddstillsyn eller sådana påföljder i förening. Bakgrunden till att justitiedepartementet begärt att rättegångsutredningen skall lägga fram ett reformförslag i denna fråga före övriga förslag på tingsrättsprocessens område är framställningar från det praktiska rättslivet. Framför allt från domstolshåll har framhållits att huvudförhandling i brottmål i allt mer ökad utsträckning måste ställas in till följd av att den tilltalade inte infinnet sig till huvudförhandling trots att han delgivits kallelse. Detta medför ökade kostnader och besvär för domstolar, åklagare, advokater, parter, vittnen etc.

Vi har full förståelse för den strävan att hejda det resursslöseri som uppkommer genom att utsatta förhandlingar måste inställas enbart därför att den tilltalade inte infinnet sig. Att märka är dock att rättegångsutredningen framhållit att resultatet av gjorda undersökningar tyder på att de påtalade problemen faktiskt sett kanske inte är så stora som de på sina håll upplevs.

Mot de praktiska olägenheter som utan tvekan finns måste dock ställas betänkligheter av principiell natur. Vill vi ha ett rättssystem där det skall bli möjligt att döma människor till ingripande – också frihetsberövande påföljder – utan att de över huvud taget har hörts inför domstol? Hela vårt rättegångsförfarande bygger på principen att den som är åtalad för brott skall höras muntligen inför rätten, och att domstolen skall döma enbart efter vad som förekommit vid förhandlingen.

Det system som nu föreslås förutsätter vidare en förprövning av målet i både skuldfrågan och påföljdsfrågan. Detta måste medföra att förundersökningsprotokoll i framtiden kommer att tilläggas en alltför avgörande betydelse. Också av det skälet är förslaget otillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt. Det kan också medföra att det bland det brottsliga klientelet sprids den uppfattningen att man inte behöver ta på sig "obehaget" att

inställa sig inför rätten – man blir dömd ändå. Det kan alltså medföra att allt fler underlåter att komma tillstädes till utsatta förhandlingar.

Av lagrådsyttrandet framgår med önskvärd tydlighet de allvarliga betänkligheter som kan riktas mot förslaget. Vi finner alltså att den framlagda propositionen har sådana brister att den inte bör antas av riksdagen. Skall ändringar ske bör de övervägas i ett sammanhang sedan rättegångsutredningen framlagt ett fullständigt förslag om ändringar i tingsrättsprocessen.

Med anledning av det anförda hemställs

att riksdagen avslår proposition 1981/82:105.

Stockholm den 16 mars 1982

INGER LINDQUIST (m)

G. BIÖRCK (m)
i Värmdö